

**Kogumispensionide seaduse ja
maksukorralduse seaduse muutmise
seaduse eelnõu seletuskirja lisa 2**

MÄRKUSTE TABEL

Nr.	Ettepaneku sisu	Arvestatud/ Mitte- arvestatud/ Teadmiseks võetud	Rahandusministeeriumi seisukoht
JUSTIITSMINISTEERIUM			
1.	Palume arvestada käesoleva kirja lisa esitatud seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju kohta.	Arvestatud	Seletuskirja on vastavalt täiendatud.
AS PENSIONIKESKUS			
2.	<p>1. Eelnõu punkt 9 – muudatusettepanek Teeme ettepaneku muuta eelnõu punkti 9 sõnastust järgmiselt: Asendada lauses 1 lauseosa „summa, mille ta soovib välja võtta, ja selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist ta selleks soovib.“ sõnadega „selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist isik soovib, ja soovitav tagasivõetavate osakute osakaal selles pensionifondis.“ Lause 2 võtta välja sõnad „ning summa, mille isik soovib pensioni investeerimiskontolt välja võtta,“.</p> <p>Kokkuvõtvalt teeme ettepaneku muuta punkti 9 sõnastust järgmiselt: paragrahvi 52⁴ lõiget 4¹ täiendatakse teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kui isik soovib osalist väljamakset pensionifondist, märgitakse raha väljavõtmise avaldusel ka selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist isik soovib, ja soovitav tagasivõetavate osakute osakaal selles pensionifondis. Kui isik soovib osalist väljamakset pensioni investeerimiskontolt, esitab konto avanud krediidasutus registripidajale viivitamata pärast isikult avalduse saamist selliseks väljamakseks kogu kontol oleva raha või selle osaliseks väljamaksmiseks avalduse, milles peavad olema märgitud käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–4 ja 8 nimetatud andmed koos pensioni investeerimiskonto numbri ja konto avanud krediidasutuse ärinimega.“</p> <p>Selgitus esimese lause muudatusettepanekule:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pensionifondist raha väljavõtmise korral hoitakse pensioniregistris pensionifondi osakuid 3 komakoha täpsusega ning osaku puhasväärtus registreeritakse 5 komakoha täpsusega. Osakute puhasväärtus muutub igal pangapäeval. • Isiku pensionikontol on registreeritud isikule kuuluvad 	Mitte arvestatud	<p>Mõistame, et summa märkimine avaldusele muudab tehingu korraldamise keerulisemaks. Sel juhul võib tõepoolest tekkida ka olukord, kus osakute tagasivõtmise hetkeks on pensionifondis osakuid vähem või nende väärtus väiksem kui oleks vaja avaldusel märgitud summa väljamaksmiseks. Sel juhul polegi midagi teha ja välja tuleb maksta nii palju, kui sel hetkel välja maksta saab. Samuti nõustume, et summal põhineva väljamakse puhul tuleb osakute tagasivõtmisel nende arvu reeglina ümardada. Sama kehtib aga ka siis, kui summa asemel märkida avaldusele osakaal (%), mida välja võtta soovitakse. Ka see eeldab reeglina tagasi võetavate osakute arvu ümardamist. Seega ei muuda osakaalu määramine protsessi lihtsamaks, teeb aga andmete esitamise avaldusel teise sambaga liitunud inimese jaoks keerulisemaks. Eelnõusse on lisatud täpsustus, et oleks edaspidi üheselt selge, et osakute arvu määramisel, mis on vajalik osalise ühekordse väljamakse või osalise raha väljavõtmise avaldusel märgitud summas väljamakse tegemiseks vajalik, ei toimu ümardamist üldiste matemaatika ümardamise reeglite järgi, aga ümardatakse osakute arv alati üles poole. See tähendaks, et üldjuhul ei saaks avalduse esitanud isik väiksemat summat, kui oli avaldusele märkinud. Erandiks jääks vaid olukord, kus raha on II sambas vähem ja sel põhjusel ei ole võimalik välja maksta seda summat, mida küsiti. Teine samm on mõeldud kõigile Eesti inimestele, mistõttu oleme seda meelt, et avalduse esitamine võiks olla teise sambaga liitunud inimese jaoks võimalikult lihtne ja arusaadav. Veelgi enam kehtib see inimeste puhul, kes on jõudnud pensioniikka. Vaatamata sellele, et Pensionikeskus osaliseks väljamakseks esitataval raha väljavõtmise avaldusel märgitud summat, mis PIKi puudutab, väljamakse tegemisel ei kasuta, peame siiski õigeks summa märkimise võimaluse säilitamist. See aitaks ka pensionikoguja jaoks paremini eristada kogu raha väljavõtmist ja osalist väljamakset. Esimesel juhul piisab tõesti märkest, et välja soovitakse võtta kõik. Teisel juhul tuleks iga pensionifondi kohta märkida, kui palju sealt välja soovitakse võtta ja sama kehtiks siis ka PIKi puhul. Meie hinnangul pakub lahendus, kus avaldus täidetakse pensionifondi ja PIKi kohta sarnaselt, rohkem selgust.</p>

	<p>osakud ning raha väljavõtmiseks annab ta korralduse osakute tagasivõtmiseks. Kui isik annab korralduse kindla summa ulatuses väljamakse tegemiseks, tuleb kehtestada täiendavad reeglid, mis kirjeldavad, kuidas lahendada olukorda, kui osakute väärtus tagasivõtmise hetkel on väiksem kui avaldusel märgitud summa. Samuti on vaja täpsustada summa alusel tagasivõtmisele kuuluvate osakute arvutamise ümardusreeglid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuna avalduse esitamise ja selle täitmise vaheline aeg võib olla kuni 9 kuud, on isikul keeruline hinnata, kui suure osa oma portfelist ta kindla summa märkimisega osalise väljamaksega välja võtab. Pensionikeskuse ettepanek on rakendada sama praktikat, mis on juba kasutusel osakute vahetamise ja osalise ühekordse väljamakse avalduse esitamisel. Varasemate analüüside tulemusel on leitud, et kõige ühesemalt ja isikule arusaadavamalt on võimalik avaldust täita, kui isik märgib tehinguks kasutatavate fondiosakute osakaalu. • Lisaks soovime ettepanekus toodud sõnastuse muudatuse viia sisse ka pensionieas osalise väljamakse avalduse esitamise juurde (§ 52⁴lg 4 teine lause muuta järgmiselt: „Kui soovitakse osalist väljamakset pensionifondist, märgitakse ühekordse väljamakse avaldusel ka selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist isik soovib, ja soovitud tagasivõetavate osakute osakaal selles pensionifondis.“). <p>Selgitus teise lause muudatuse ettepanekule: Pensionikeskusel puudub info pensioni investeerimiskonto varade ja jäägi kohta, mistõttu ei ole väljamakse summa investeerimiskonto halduri poolt registripidajale teatamine vajalik, kuna registripidaja ei saa mõjutada ega sundida PIK haldurit, et vastav summa PIK-lt registripidajale isikule väljamaksmiseks kantakse.</p>		
3.	<p>Lisaks juhime tähelepanu: Osakute osalise tagasivõtmise avalduse täitmisel võib tekkida olukord, kus isikul ei ole tagasivõtmise hetkel avaldusel märgitud fondis ühtegi osakut (näiteks on isik vahetanud osakud teise fondi osakute vastu või kandnud üle PIK-le). Sel juhul on</p>	Selgitatud	<p>Sellise olukorra ennetamiseks võiks piisata vastavast teavitusest. Alternatiiv oleks, et raha osalise väljavõtmise avalduse esitanud isikul ei olekski võimalik vahetamise avaldust teha, mis oleks aga ebaproportsionaalne.</p> <p>Üheks võimaluseks oleks, et kõigile isikutele, kes on teinud osalise raha väljavõtmise avalduse, mille alusel ei ole väljamakset veel tehtud, ja hakkavad esitama vahetamise</p>

	väljamakse summa osalise avalduse täitmisel 0 eurot. Sellises olukorras ei saa isik raha välja võtta, kuid peatab oma sissemaksed ning kaotab võimaluse uuesti enne pensioniiga väljamakse saamiseks. Kas selliseid olukordi tuleks ka kuidagi reguleerida või on eeldus, et piisab teavitamisest?		avaldust, kuvatakse soovitus/hoiatus, et tuleks üle kontrollida millise pensionifondi osakuid ära vahetada soovitakse, arvestusega, millisest fondist osalist väljamakset oodatakse. Vahetamise avaldust saab küll ka muuta ja osalise raha väljavõtmise avaldust tagasi võtta, need oleksid aga praktilised lahendused vaid juhul, kui info, et avaldused on tehtud sama fondi kohta, jõuaks teise sambaga liitunud isikuni enne avalduse muutmise/tagasivõtmise tähtaja saabumist.
4.	<p>2. Eelnõu punkt 10 – kommentaar</p> <p>Selle muudatuse rakendamine on tehniliselt võimalik, kuid juhime tähelepanu, et olukord, kus isik saab samas perioodis esitada RAVA (näiteks kogu vara) ja seejärel uue RAVA (näiteks osaline), mis tühistab eelmise, võib tekitada segadust PIK klientidele ja PIK halduritele.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Praegu peab PIK klient enne RAVA esitamist andma oma PIK haldurile korralduse varade müügiks. PIK haldur kinnitab teadlikkust isiku II sambast lahkumisest registripidajale, muutes PIK konto staatuse pensioniregistris (uus staatus R). • PIK haldur võtab teadmiseks, et isiku RAVA väljamakse päeval peab ta kandma registripidajale PIK-st väljavõetava summa, kui isikul on RAVA avaldus esitatud, vastavalt registripidaja poolt väljastatud unikaalse viitenumbriga maksejuhisele. • Isik võib esitada RAVA avalduse kas PIK halduri (kontohaldur), Pensionikeskuse iseteeninduse keskkonna või mõne teise kontohalduri vahendusel. • Kui isik esitab RAVA ja seejärel uue RAVA, millega soovib väljuda osaliselt PIK-st, kuid ei teavita sellest oma PIK haldurit, siis ei pruugi PIK haldur teada, et isik soovib välja kanda ainult osalise summa, mitte kogu vara. Sama kehtib ka juhul, kui isik soovib esialgset väljavõetavat summat muuta – PIK haldur ei tea, et välja võtta soovitav summa on muutunud. • PIK haldur ei pea kontrollima ega saa kontrollida, kas isiku eelmine RAVA on vahepeal muutunud. Kogu informeerimise vastutus jääb isikule. 	Selgitatud	<p>Raha väljavõtmise avalduse muutmise võimalusest osalise väljamakse puhul on eelnõus loobutud. Seega saab pensionikoguja soovi muutumine tulla kõne alla vaid olukorras, kus ta teeb esmalt, kas avalduse kogu raha või osalise raha väljavõtmiseks, võtab selle avalduse tagasi ning jõuab samas avalduste tsüklis teha asemele uue osalise väljamakse või kogu raha väljamaksmiseks avalduse.</p> <p>Antud olukord oleks aga sarnane kehtivale korrale, kus raha väljavõtmise avaldust on samuti võimalik tagasi võtta. Ehk enne raha kandmist peab PIKi pank ka praegu üle kontrollima, kas raha väljavõtmise avaldus on jõus. Kehtima jääb ka see põhimõte, et enne kogu raha väljavõtmist peab PIKi puhul kogu finantsvara olema võõrandatud ja raha PIKile laekunud. Enne seda ei saagi avaldust esitada, et kogu raha välja võtta. Samuti jääb kehtima see, et uue raha väljavõtmise avalduse esitamiseks (ükskõik, kas osa või kogu raha väljavõtmiseks) tuleb raha väljavõtmise avaldus, mis on juba esitatud, kuid mida ei ole veel realiseeritud, tagasi võtta.</p> <p>Kui lisandub osaline raha väljavõtmise võimalus, siis juhul, kus pensionikoguja on esmalt esitanud avalduse osalise raha väljavõtmiseks, selle tagasi võtab ja soovib teha avalduse kogu raha väljavõtmiseks, tuleb tal enne viimast oma PIKi pangaga ühendust võtta, kogu PIKi finantsvara võõrandada ja alles seejärel tekiks tal võimalus teha avaldus kogu raha väljavõtmiseks. Seega oleks antud juhul PIKi panga teadmatust välistatud.</p> <p>Küsimus saaks praktikas tekkida vaid juhul, kui esmalt tehakse avaldus kogu raha väljavõtmiseks, see võetakse tagasi ning esitatakse seejärel samas tsüklis avaldus osalise raha väljavõtmiseks. Selle lahendamiseks võiks PIK pank avalduse staatust kontrollides näha infot muu hulgas ka selle kohta, kas tegemist on avaldusega kogu raha väljavõtmiseks või avaldusega osalise raha väljavõtmiseks.</p> <p>Kui see ei peaks olema võimalik, saab olukorra vajadusel lahendada Pensionikeskusele liigselt kantud summa tagastamisega PIK pangale (osalise väljamakse puhul Pensionikeskusel muu hulgas teada avalduselt ka summa, mida PIK-lt sooviti välja võtta).</p>
5.	<p>3. Täiendav ettepanek kaalumiseks</p> <p>Klientidelt saadud tagasiside põhjal teeme ettepaneku kaaluda võimalust pensionieas ühekordse väljamakse tegijatele võimaldada pensioni II sambas kogumist jätkata.</p> <p>Põhjendus/selgitus:</p>	Mitte arvestatud	<p>Mõte, et pensioniks saaks soovi korral maksimaalselt kaua koguda, on sümboolne, aga siin tuleb arvestada ka maksuaspektidega. Teise samba väljamakset pensioniealistele on maksuvabad või maksustatud madalama määraga (10%). Nii tekiks võimalus saata maksuvaba raha (eeldusel, et töötamisel tuleb (mingis osas) tasuda tulumaksu), II sambasse, et see siis soovi korral kohe</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Praktikas on registripidajale korduvalt laekunud pensionieas osalise väljamakse avalduse esitajatelt soov, et avaldusele lisataks valik, kas isik soovib sissemaksete peatamist või mitte. • Paljud pensionieas isikud soovivad osaliselt raha välja võtta, kuid samal ajal jätkata kogumist II sambasse. • Sellise valiku lisamine avaldusele suurendaks paindlikkust ja vastaks paremini isikute erinevatele vajadustele. 		<p>soodsamalt välja võtta. Ettepanek vajab rohkem analüüsimist, mistõttu ei ole sellega antud eelnõu raames arvestatud. Väljamaksed pensionieas ei ole ka selle eelnõu fookuses praegu.</p>
--	---	--	---

AS LHV VARAHALDUS, SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS ja AS SEB VARAHALDUS

<p>6.</p>	<p>1. Taasliitumise lubamine senise 10 aasta asemel 5 aasta pärast ning teise väljumiskorra kaotamine</p> <p>Taasliitumise aja lühendamise poole võrra võimaldab nendel, kes väljusid süsteemist olude sunnil, otsust korralikult läbi mõtlemata või kes on kogumise osas pärast avalduse esitamist meelt muutnud, süsteemiga kiiremini taas liituda. See ei kohusta neid, kes enda esialgsele otsusele kindlaks jäid, taas liituma. Ka 5 aasta pikkune periood on seejuures piisavalt pikk, et hoida ära II samba kasutamine sotsiaalmaksukohustuse vähendamiseks.</p> <p>Taasliitumise aja lühendamisega koos on aga eelnõus tehtud ettepanek ära kaotada teine väljumiskord nende isikute jaoks, kes mingil põhjusel tulevikus otsustavad II samba süsteemist väljuda. See tähendab juba ühe raha väljamakse avalduse esitanud taasliitujatele seda, et nemad uuesti raha väljavõtmise avaldust esitada ei saa ning kaotab ära teise väljumiskorra nende, kes praeguse ni süsteemist väljunud ei ole. See on võrreldes kehtiva lahendusega paindlikkust vähendav muudatus ning eelnõu seletuskirjast ei tule väga selgelt välja, miks nii piirava meetme kasuks otsustati.</p> <p>Meie hinnangul võib see esiteks süsteemist korra väljunud isikute huvi taasliitumise vastu vähendada – taasliitumise avalduse esitamise järgselt nemad edaspidi süsteemist kuni pensionieani lahkuda ei saa. Isegi kui meie allolevat ettepanekut makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse lahti sidumise kohta raha väljamakse avaldusest võetakse arvesse, ei ole neil inimestel võimalik juba kogutud summat välja võtta. Seega võib selline piirang vähendada taasliitujate hulka.</p> <p>Pensionikontole kogutavad vahendid on mõeldud kasutamiseks pensionieas ning on igati arusaadav, et kogutud vahendite varasemat kasutamist soovitakse piirata – pensionisäästude tarbimisse suunamist ei</p>	<p>Mitte arvestatud</p>	<p>Eelnõu lähtub koalitsioonilepingus kokkulepitust (punktid 51, 315 ja 413), millega lubati taastada kolmesambaline pensionisüsteem algsest paindlikumana, parandamaks pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust ja tuleviku pensionäride toimetulekut. Täpsemalt: säilitada ja tugevdada kolme sambaga pensionisüsteemi, et tulevikus pensionile jääjad saaksid inimväärset pensiooni, ning lubada II sambast lahkunutel taasliituda 5 aasta möödumisel.</p> <p>Eelnõus esitatud muudatused kiirendavad taasliitumist 10 aastalt 5 aastale, säilitavad algsest loodud II sambaga võrreldes paindlikumad väljamaksete tingimused – pensionile saab jääda kuni 5 aastat enne vanaduspensioniga ja väljamaksete valik on vaba, sõltumata vanusest saab II sambast pensionile jääda puuduva töövõime korral (väljamaksed on sel juhul tulumaksuvabad) ning säilib ka võimalus kasutada äärmise vajaduse korral ühe korra II sambasse kogutud raha väljavõtmist enne pensioniea saabumist.</p> <p>Täiendava lisapaindlikkusena pakub eelnõu neile, kes on mingil põhjusel sunnitud II sambast raha välja võtma enne pensionile jäämist, võimaluse võtta välja vaid see osa kogutud rahast, mida tegelikult vajatakse.</p> <p>Nagu automaatse liitumisega pensioniskeemide puhul üldiselt, jääb ka II sambaga liitumisel kõigile õigus valida pensioniskeemist väljaastumine. Seda õigust saab kasutada enne, kui maksete tasumise kohustus tekib, kes on kogumisega juba alustanud, siis vabalt valitud hetkel. Kõigil, kes on valinud pensioniskeemist väljaastumise, on võimalus ümber mõelda ja II sambaga uuesti liituda.</p> <p>Eelnõusse on lisatud muudatus, mis hakkab eristama maksete tegemise lõpetamist ja raha väljavõtmist ning lubab tulevikus maksete tegemise lõpetamise järel veelgi paindlikumalt uuesti kogumise juurde naasta. Reegel, et taasliituda saab 5 aasta möödumisel, jääb edaspidi (eelnõu kohaselt alates 1.01.2028) kehtima raha ennetähtaegsel väljavõtmisel. Kui on kasutatud võimalust lõpetada ainult maksete tegemine, saab avalduse maksete tegemisega uuesti alustamiseks esitada kohe, kui selline võimalus ja soov tekib.</p> <p>Muudatus, mille järgi saab II sammast kasutada muul eesmärgil kui pensioniks, ühe korra, vähendab küll mõnevõrra paindlikkust, kuid on eelnõus eesmärgiga parandada tuleviku pensionäride toimetulekut ja pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust. II sambasse</p>
------------------	---	-------------------------	--

<p>poolda ka meie. Küll aga tundub teistkordse väljamakse tegemise võimaluse kaotamine liiga piirav meede. Inimestele, kellel on näiteks haigus, mis ei too kaasa töövõime kaotamist, aga mille ravimisega seonduvaid kulusid Tervisekassa ei hüvita või muu ootamatu elujuhtumi puhul võiks säilida võimalus nende vahendite kasutamiseks. Teiseks, juhul kui II samba süsteemis tehakse pärast selliste isikute, kes enam väljuda ei saa, taasliitumist uusi põhimõttelisi muudatusi või turul pakutavate teenuste tingimused muutuvad koguaja jaoks mitte atraktiivseks, tekib grupp inimesi, kes ei ole rahul, aga ei saa väljuda. See võib omakorda tuua kaasa vajaduse uute muudatuste järele süsteemis, mis mõjutavad negatiivselt ka neid, kes soovivad pensionivara II sambas koguda. Kehtiv seadus lubab isikul väljumisavaldusi esitada kahel korral ning kasutab 10-aastaseid tsükleid, mil kogumine on kas peatatud või uue väljumisavalduse esitamine ei ole lubatud. See tähendaks lihtsustatud näite korral, kus 10-aastase kogumise järel väljamakse tehakse, 10-aasta pikkust eemalolekut, uuesti 10 aasta pikkust kogumisperioodi (kui isik seda soovib) ja eemalolekut (40-aastase kogumisperioodi korral oleks pensionieani ka 10 aastat). 10-aastase tsükli asendamisel 5-aastase tsükliga peaks vähemasti säilima teine väljumisvõimalus. Samas võiks kaaluda ka nende kordade arvu üldse mitte piiramist. Eelmises lõigus toodud näite puhul lubaks see nendel isikutel, kes sooviks väljuda ja ka taasliitumise avaldusi esitada kohe kui selleks võimalus tekib, 40 aasta pikkuse kogumisperioodi korral samuti koguda kokku 20 aastal ning on olla süsteemist väljas 20 aastat. Viie aasta pikkune tsükkel on piisavalt pikk, et hoida mõistlikult ära II samba kasutamine üksnes sotsiaalmaksu määra vähendamiseks – lisaks avaldab süsteemi selliselt kasutamine vähemalt käesolevaks hetkeks vastu võetud õigusaktide kohaselt mõju ka I samba kogumisele. Samuti tuleb kogutult maksta tulumaks.</p> <p>Alternatiivsed ettepanekud:</p> <p>a) loobuda teise väljumiskorra kaotamisest ning mitte muuta sellega seotud sätteid. Seejuures võiks säilida eelnõus kasutatud loogika, mille kohaselt väljumiskordade arvestusele ei avalda mõju sissemakse tegemise või mitte tegemise avalduste esitamine - s.t arvestatakse üksnes (kogu summa) väljamakseid süsteemist;</p> <p>b) kaaluda väljumiskordade arvule üldse mitte piirangu kehtestamist, asendades kehtivas seaduses kasutatud lahenduse 5-aastase eemaloleku ja uuesti liitumisel 5-aastase kohustusliku kogumise perioodidega.</p>	<p>maksab liitunu oma palgast 2, 4 või 6% ja riik lisab sellele 4%, mis võetakse II sambaga liitunud isiku sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osast. Sotsiaalmaksust 4% kandmine II sambasse tähendab, et selle inimese I samba osakud on väiksemad (vt ka seletuskirja mõjude osa), mistõttu juhul, kui ta võtab II sambast raha välja, pole tal enam seda raha pensionieas kasutamiseks ja tema I samba pension on samuti väiksem. Teise lahkumise võimaluse kaotamine tähendab inimesele pensionieas suuremat pensioni ja hoiab ühtlasi ka sotsiaalmaksu raha kasutamist eesmärgipärasemana. Sotsiaalmaksu kogutakse pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks. Pensionikindlustuse on riik omakorda korraldanud selliselt, et ühe osa sellest katab I sammas ja teise osa II sammas. Võimalus kogumise ajal ühel korral raha välja võtta II sambast on nõ viimaseks õlekõrreks, aga II sammas ei ole meelerahufond, mida olemasolu korral igal ajal kasutada saab. Sotsiaalmaksu raha kantakse II sambasse selleks, et inimestel oleks tulevikus vara, mis annaks neile pensionisissetuleku.</p> <p>Kuivõrd inimesed, kes on sattunud sellisesse olukorda, et nad peavad oma II sambast raha välja võtma, ei pea edaspidi enam kogu oma pensionikontot tühjaks tegema, pärast sambast lahkumist saab kogumise juurde kiiremini naasta ja taasliitumisel kogutakse raha selgelt pensioniks, muutub II sammas tugevamaks ning pakub I ja II samba koosmõjus inimestele tulevikus paremat pensionit.</p> <p>Mis puudutab ohtu, et regulatsiooni võidakse II sambaga liitunud isiku jaoks ebasoodsaks muuta, siis siinkohal tuleb arvestada kindlasti ka õiguspärase ootuse printsiibiga ning iga sellise muudatuse puhul tõsiselt kaaluda, kas ja kui suur on see riive ning vajadusel näha ette meetmed, mis võimaldavad isikul end sellise ebasoodsa muutuse eest kaitsta.</p>
---	--

<p>7.</p>	<p>2. Osalise väljamakse õiguse lisandumine</p> <p>Eelnõu § 1 punkti 6 muudatus § 43¹ lg 1 lisab kogumisperioodil raha osalise väljamakse võimaluse. Osalise väljamakse võimaldamine lisab süsteemi juurde paindlikkust, võimaldades isikul, kellel on tekkinud vajadus pensioniks kogutavaid vahendeid enne pensioniiga kasutada, võtta neid välja üksnes ulatuses, milles ta neid vajab.</p> <p>Samaaegselt jäetakse isikule aga võimalus kogutu väljavõtmiseks avaldust esitada üksnes ühe korra kogumisperioodi jooksul. Osaline väljavõtmine on siinkohal võrdsustatud täieliku väljavõtmisega. Lisaks ei kohaldu osalisele väljavõtmisele täielikuga võrreldes ka muus osas mingeid leebemaid tagajärgi – sissemakseid fondi ei saa ta teha järgmised 5 aastat ka osalise väljavõtmise korral.</p> <p>Sellise lisavõimaluse puhul tekib paratamatult küsimus, kas selle õiguse eeldatavate kasutajate arv õigustab muudatusega kaasnevat IT-kulusid. Juhul, kui isikul on ainult 1 võimalus raha väljavõtmiseks ning osalise väljavõtmise õiguse kasutamisel teeb ta samaaegselt otsuse, et ülejäänud osa saab kasutada alles pensionieas, seejuures osa pensionivara kontole jätmise otsuse tegemise eest mingeid eeliseid saamata, motiveerib lahendus isikut kasutama pigem täieliku väljavõtmise õigust.</p> <p>Eelnevast tulenevalt oleks sisulise paindlikkuse tekitamiseks meie hinnangul mõistlik osaline väljamakse täpsemalt määratleda, seades sellele ülempiiri kogutud vara väärtuse suhtes ning kohaldada kuni selle piirmääraneni raha väljavõtmisele soodsamaid tingimusi. Ülempiiri suurus võiks sõltuda sellest, millised piirangud sellise avalduse esitamisele oleksid (avalduse esitamise kordade arvule, perioodil pikkusele, mille jooksul uut avaldust esitada ei saa, jne). See võiks jääda vahemikku 10%-25% kogutu väärtusest.</p> <p>Osalise väljamakse avalduse esitamisel selliselt, et väljamakstav summa ei ületa seatud lävendit, võiks kohaldada leebemaid tagajärgi – näiteks isik saab jätkata sissemakseid ning ei kohaldata 5-aastast eemaloleku perioodi. Juhul kui täieliku väljamakse avalduste arv on piiratud, ei tohiks osalise väljamakse esitamise avaldus nende kordade arvestuses arvesse minna.</p> <p>Juhul kui osalise raha väljavõtmise avaldusi on võimalik esitada rohkem kui ühel korral, peaks uue osalise raha väljavõtmise avalduse esitamisele muidugi kehtima ka ajaline piirang, mille jooksul raha väljavõtmise avaldust esitada ei saa (kas osaliseks või täielikuks raha väljavõtmiseks). Sellisel juhul ei saaks osalise väljamakse võimalust ka väärkasutada. Tulumaksu tasumise kohustus</p>	<p>Mitte arvestatud</p>	<p>Raha osalist väljavõtmist puudutava muudatuse eesmärk ei ole II sambast rohkem raha välja viia ja inimeste tulevast pensionisissetulekut sellega vähendada. Seepärast ei ole seda kavandatud lisavõimalusena kogu raha väljavõtmisele. Uus võimalus on mõeldud neile, kes väärtustavad II sambas kogumist ja soovivad olla selle pensioniskeemiga hõlmatud, kuid on sattunud mingil põhjusel olukorda, kus ainsaks lahenduseks on raha väljavõtmine II sambast. Kui kogumisperiood on olnud pikk ja investeringute väärtus on piisavalt suur, on kehtiv reegel, et välja tuleb võtta kõik ja midagi ei saa pensioniinvesteeringuna II sambasse alles jätta, oma tagajärgedelt liiga karm ja põhjendamatult paindumatu. Vt ka põhjalikumalt selgitust eesmärkide kohta märkuste tabeli punktis 6 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeeringufondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 1).</p>
-----------	---	-------------------------	---

	<p>ning asjaolu, et avalduse jõustumist ja väljamakse saamist tuleb mitmeid kuid oodata, vähendavad eeldatavasti ka osalise väljamakse avalduse mõtlematut esitamist. Samas looks vähemalt 1 korra osalise väljamakse tegemise võimaldamine selliselt, et tavapäraseid nõ trahvimeetmeid ei kohaldata, kogujatele võimaluse ettenägematute kulude korral kogumisperioodi jooksul kasutada osa kogutud vahenditest, jätkates samas siiski pensioniks kogumist.</p> <p>Ettepanekud: Jätta eelnõus alles osalise väljavõtmise õigus, aga pakkuda kogujale formaalse paindlikkuse asemel ka sisulist paindlikkust: a) määrata kindlaks lävend, mille ulatuses on võimalik kasutada osalise väljavõtmise õigust (nt 25%); b) mitte kohaldada raha osaliselt väljavõtmise avalduse esitamisele samu piiranguid nagu avaldusele raha täielikuks väljavõtmiseks – s.t lubada osalise väljavõtmise korral kogumise jätkamist ja mitte arvestada seda raha täieliku väljavõtmise kordade arvestamisel kui nende avalduste esitamise arv on piiratud.</p>		
8.	<p>Lisaks reguleerib eelnõu § 1 punkti 7 KoPS § 43¹ lõike 3 kavandatud muudatus sisuliselt pensioni investeerimiskontolt väljamaksete tegemise korda, sätestades väljamakse eeltingimusena pensioni investeerimiskonto kaudu soetatud kogu finantsvara või osalise võõrandamise ning vastava raha laekumise pensioni investeerimiskontole. Sama probleem on ka kehtivas seaduses. Normitehniliselt oleks põhjendatud koondada vastav säte § i 526, mis käsitleb pensioni investeerimiskontolt väljamaksete tegemise korda.</p> <p>Ettepanek: Arvestades, et kogu raha väljavõtmise tingimusi puudutav samasisuline regulatsioon on juba ette nähtud eelnõu § 1 punktis 13, tagaks vastava muudatuse viimine KoPS §-i 52⁶ regulatsiooni süsteemsuse ja selguse. Palume muuta KoPS §-i 52⁶ vastavalt.</p>	Mitte arvestatud	<p>Selgitame, et peame õigeks kehtiva seaduse struktuuri. KoPS § 43¹ sätestab ennetähtaegse raha väljavõtmise üldpõhimõtted. Asjaolu, et PIKi puhul peab kogu finantsvara olema võõrandatud (sh finantsvara soetamisel sõlmitud lepingud lõppenud) ja võõrandamise käigus saadud raha PIK-le laekunud, kvalifitseerub üheks raha väljavõtmise aluspõhimõteteaks. Siinkohal on oluline eristada, et pensionifondi puhul reeglina osakute tagasivõtmine takistatud ei ole ja II sambaga liitunud isik osakute tagasivõtmist ise korraldama ei pea, PIKi puhul aga sõltub varast, millises ajaraamis seda võõrandada on võimalik ja II sambaga liitunud isik peab vastavad tehingud ise enne algatama (ei piisa raha väljavõtmiseks avalduse esitamisest). Kuivõrd kehtiva seaduse kohaselt ei olnud ka muud varianti, kui kogu raha väljavõtmine, siis tähendas see, et PIKi kasutamisel võimalust esitada raha väljavõtmiseks avaldus enne üldse ei tekigi, kui kogu PIKi vara on võõrandatud. Eelnõu järgi saab kogu raha väljavõtmise asemel küll kasutada edaspidi ka osalist väljavõtmist, kuid ka see tugineb PIKi puhul sellele, et II sambaga liitunu on teinud vajalikud tehingud, et tema PIKi kontrol oleks raha, mida on võimalik välja maksta.</p>
9.	<p>3. Maksemäära muutmise avalduse loogika ülevaatamine Kuigi eelnõu ei puuduta otseselt maksemäära muutmise avaldust, muudetakse eelnõuga avalduste esitamise loogikat ja lisatakse täiendavaid võimalusi, mis paindlikkuse kõrval suurendavad paratamatult ka süsteemi keerukust. Sellest tulenevalt võiks makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse esitamise loogika kõrval üle vaadata ka makse määra muutmise avalduse sätteid. Praegu kehtib nende kahe avalduse suhtes erinev</p>	Mitte arvestatud	<p>Makse määra muutmise sageduse küsimuses jääme oma varasema seisukoha juurde, mida on selgitatud 14.12.2022. a vastu võetud kogumispensionide seaduse ja väärtpaberite registri pidamise seaduse muutmise seaduse seletuskirjas (vt p 2.2, algusega lk 7 viimasest lõigust: https://www.riigikogu.ee/tegevus/ceelnoud/ceelnou/4573abab-b17f-4b49-baf9-c3a2d3b68400/).</p> <p>Asjaolu, et pensionikogujal on võimalik makse määra muuta, mõjutab oluliselt nii töödandjaid, kes peavad korrektses määras makseid kinni pidama kui Maksu- ja Tolliametit, kellel tuleb makse tasumist kontrollida. Makse määra muutumine sagedusega kord aastas vähendab ühtlasi</p>

	<p>esitamise ja jõustumise kord, mille tulemusel saab suurema mõjuga avaldust esitada ja see jõustub sagedamini kui väiksema mõjuga avaldus.</p> <p>Kuna makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse 3 korda aastas jõustumise võimalikkus tekitab tööandjatele niikuinii kohustuse kolm korda aastas enda töötajate osas maksemäära kontroll teostada, võiks ka maksemäära saada muuta senisest sagedamini ning selle avalduse esitamise, tühistamise ning jõustumise loogika võiks tähtaegade mõttes olla sama või leebem.</p> <p>Kuna hetkel kehtiva KoPSi kohaselt läheb makse määra muutmise avaldus nõ lukku kuu aega enne jõustumist, ei ole eeldatavasti vajalik sellele sama pika ette teatamise kohaldamine nagu makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse puhul. Seega oleks isegi sobivam makse määra muutmise avalduse esitamisele ja jõustumisele samade põhimõtete kohaldamine nagu kohaldatakse osakute vahetamise avaldusele.</p> <p>Ettepanek: muuta KoPS § 17² lõiget 8 selliselt, et 1 kord aastas jõustumise asemel kohaldataks samu põhimõtteid nagu § 27³ lõikes 5 on toodud makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse puhul või eelistatuna § 25 lõikes 8 toodud osakute vahetamise avalduse puhul.</p>		<p>võimalikku vigade hulka Maksu- ja Tolliametile esitatavates deklaratsioonides ja maksete kinnipidamisel, mis on samuti väga oluline.</p> <p>Võimalus muuta makse määra kord aastas arvestab üldist maksuloogikat, et kalendriaastas kehtib üks maksumäär. Kohustusliku kogumispensioni makse ei ole küll maks, kuid KoPS § 13 lõike 1 kohaselt rakendatakse selle makse kohta siiski maksukorralduse seaduses maksu kohta sätestatud. Kui uute makse määrade kasutamise praktika hiljem näitab, et siiski eksisteerib vajadus lisapaindlikkuse järele, on võimalik makse määra muutmise sageduse küsimust uuesti kaaluda.</p>
10.	<p>4. Makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse lahti sidumine raha väljavõtmise avalduse esitamise piirangutest nendes olukordades, kus väljamakse õigust ei kasutata</p> <p>Olukorras, kus isik kasutab (täieliku) väljamakse tegemise õigust, on igati mõistlik rakendada talle mingi perioodi jooksul sissemaksete tegemise keeldu. Samas ei ole aga üheselt arusaadav, miks üksnes makse mitte tasumise õiguse kasutamine ilma seejuures kogutu väljavõtmise õigust kasutamata peaks isikule tooma kaasa edaspidise piirangu sissemaksete tegemisele. Algselt oli piirangu peamine mõte ära hoida olukorda, kus II samba kaudu enda sotsiaalmaksu välja võtma hakatakse, seejuures pidevalt fondi sotsiaalmaksu arvelt uusi vahendeid edasi kogudes.</p> <p>Üksnes sissemakse mitte tegemine tekitab isiku jaoks niikuinii olukorra, kus riigi poolt sotsiaalmaksu arvelt tasutav 4% fondi ei laeku, mistõttu võiks selle perioodi pikkus kokku langeda perioodi pikkusega, mil isik II samba pensionifondi sissemaksid ei tee. Piirangud oleksid õigustatud olukorras, kus isik on kasutanud väljamakse õigust. Sellisel juhul võiks tal tõesti säilida kehtiva KoPSiga sarnaselt keeld makse tasumise avaldusele teatud perioodil (eelnõuga vähendatakse 5 aastale).</p>	Arvestatud osaliselt	<p>Nõustume ettepanekutega osas, mis puudutab makse tasumise õiguse tekkimist pärast makse tegemise peatamist. Eelnõusse on lisatud muudatused, millega võimaldatakse makse tasumisest vabastamise avalduse esitanud isikutel esitada soovi korral avaldus maksete tegemiseks kohe, ilma kohaldamata 5 aastast sambast väljas olemise piirangut. Muudatus on planeeritud jõustumata 1. jaanuaril 2028, sest eeldab pensioniregistris suuremaid arendusi.</p> <p>Üldine loogika on, et kõigile jääb üks võimalus sambast lahkumiseks. Seega need, kes on raha välja võtnud või teevad seda tulevikus ja naasevad siis sambasse, on oma võimaluse ära kasutanud ning hiljem raha välja võtta või maksete tegemist lõpetada rohkem ei saa. Raha kogutakse siis edaspidi vaid pensioniks (sh puuduv töövõime). Seega ei ole maksetega uuesti alustamisele järgnenud kohustusliku kogumise perioodi pikkus (kehtivas seaduses 10 aastat) edaspidi enam üldse relevantne ja selline nõue kaob KoPS-st. Mõneti erandlikuks jääb vaid olukord, kus isik lõpetab esmalt ainult sissemaksete tegemise. Sellisel puhul ei võta eelnõu sellelt isikult õigust vajadusel hiljem ka kogutud raha välja võtta. Nii on see ka kehtivas seaduses – isik võib kõige pealt lõpetada maksete tegemise ning siis teha ka avalduse raha väljavõtmiseks. Eelnõu seda põhimõtet ei muuda. Praktikas on seega võimalikud nii stsenaarium, kus raha võetakse välja pärast maksete tegemise lõpetamist kui stsenaarium, kus isik otsustab vahepeal kogumisega uuesti alustada, kuid võtab siis raha välja (kõigil on õigus üks kord raha välja võtta).</p>

	<p>Samuti võiks säilida kehtiv loogika ka ses osas, et raha väljavõtmise järgselt süsteemist eemal olemisele kohaldatakse ühekordset kohustuslikku vähemalt 5 aasta pikkust süsteemis olemise perioodi, mille vältel isik ei saaks esitada uut makse tasumisest vabastamise avaldust. Kõik need erandjuhud peaksid aga olema seotud (täieliku) väljamakse tegemise õiguse kasutamisega ja ei tohiks piiranguid seada muudel juhtudel.</p> <p>Eelnõu § 1 punktis 1 KoPS § 27¹ lõikes 1 tehtava muudatuse kohaselt makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse esitamise õiguse sidumine asjaoluga, et isik on kasutanud raha väljavõtmise õigust, on positiivne. Toetame selle lahenduse säilitamist ka siis, kui ei vähendata raha väljavõtmiste arvu kordi, nagu oleme oma kommentaaris (vaata punkti 1) märkinud. Kogutu väljavõtmist ja maksete peatamist võiks vaadata eraldiseisvalt ja üksnes makse peatamine, seejuures kogutut välja võtmata, ei tohiks mõjutada nende kordade arvu, mil isik saab kasutada kogutu väljavõtmise õigust.</p> <p>Ettepanekud:</p> <p>a) muuta KoPS § 27² lg 1 sõnastust nii, et viieaastane ooteaeg rakenduks üksnes juhul, kui isik on kasutanud KoPS § 43-1 alusel raha väljavõtmise õigust (kogu väljamakse), mitte aga juhul, kui ta on üksnes esitanud KoPS § 27³ alusel makse tasumisest vabastamise avalduse;</p> <p>b) muuta KoPS § 27¹ lõiget 4 (võrreldes kehtiva ja mitte eelnõu sõnastusega – eeldusel, et ka väljamakse avalduse osas esitatud kommentaare võetakse arvesse) täpsustades, et piirangut kohaldatakse üksnes isikutele, kes on esitanud KoPS § 43¹ alusel raha väljavõtmise avalduse.</p>		
11.	<p>5. Tehnilised märkused</p> <p>5.1. Osalise raha väljamakse avaldusele summa märkimine</p> <p>Eelnõu § 1 punkt 9 KoPS § 52⁴ lg 4¹ muudatus näeb hetkel ette raha osalise väljamakse avalduse korral väljavõetava summa märkimist. Muude avalduste puhul, millega isik liigutab kogutud vahendeid erinevate fondide või pensioni investeerimiskontode (PIK) vahel või taotleb väljamakseid ja mille puhul avalduse esitamise ja jõustumise vahele jääb kuu või rohkem, ei ole üldjuhul ette nähtud summa märkimist. See tekitab praktikas probleemi, kus avalduse esitamise hetkel võib nimetatud summa või selle väärtuses väärtpabereid küll kliendi pensionikontol olemas olla, aga avalduse jõustumise hetkel enam mitte.</p> <p>Juhul, kui osalise raha väljamakse avalduse osas esitatud kommentaare lävendi seadmise ja soodsamate tagajärgede osas arvesse ei võeta, tuleks vähemasti ära reguleerida see,</p>	Selgitatud, mitte arvestatud	<p>Osalise väljamakse puhul (kehtivas seaduses pensionieas ja eelnõus ka enne pensioniiga osalise raha väljavõtmise puhul) märgib teise sambaga liitunud isik vastavale väljamakse avaldusele ka summa suuruse, mida ta soovib välja võtta (vt KoPS § 52⁴ lg 4).</p> <p>Osalise ühekordse väljamakse puhul PIK-lt avaldusel, mille esitab teise sambaga liitunud isik PIK pangale, esitatavate andmete koosseisu KoPS-s reguleeritud ei ole. Küll sätestab KoPS § 52⁴ lõike 4 viimane lause, et osalise ühekordse väljamakse puhul PIK-lt esitab PIK pank viivitamata pärast isikult vastava avalduse saamist registripidajale PIK-l oleva raha või sellest osa väljamaksmiseks avalduse, milles peab muu hulgas olema märgitud ka summa, mille isik soovib PIK-lt välja võtta.</p> <p>Sama loogikat on eelnõus kasutatud osalisel raha väljavõtmisel PIK kontolt enne pensioniiga.</p> <p>Eelnõus esitatud KoPS § 43¹ muudetud lõige 3 täpsustab, et kui isik on soetanud finantsvara PIK kaudu, peab kogu finantsvara või osa sellest olema võõrandatud, sealhulgas</p>

<p>mis saab olukorras, kus kliendi/isiku poolt avaldusele märgitud summa ületab kliendi pensionivara väärtust avalduse jõustumise hetke seisuga. Nendime, et vastav risk on küll pigem teoreetiline, kuid olukorras, kus osalise väljamakse taotlemine ei ole lävendiga piiratud, on see siiski olemas ja vajab reguleerimist.</p> <p>PIK-i puhul on hetkel raha väljavõtmise avalduse esitamise jaoks vajalik eelnevalt PIK-il olev vara võõrandada. Seega sisuliselt tagatakse väljamakseks vahendite olemasolu juba avalduse esitamise hetkel. KoPS § 52³ lõikesse 4 on lisatud osalise väljamakse võimalus, aga selle infovahetuse ajahetke muudetud ei ole. Samas on küsitav, kas osalise väljamakse avalduse esitamine on võimalik olukorras, kus avalduse esitamise hetke seisuga avaldusele märgitava summa ulatuses raha kontol ei ole. Selle võiks vähemasti seletuskirjas ära täpsustada.</p> <p>Juhul, kui meie muid kommentaare osalise väljamakse osas võetakse arvesse, tekiks osalise raha väljamakse avaldusele ülempiir. Selle osas oleks vaja hinnata, et väljavõetav summa ei ületa lävendit. Tagada tuleks see, et väljamakse ei ületaks, kas avalduse esitamise hetke või avalduse jõustumise hetke seisuga isiku pensionivara väärtuse suhtes lävendit.</p> <p>Muus osas on küsimused suuresti samad:</p> <p>a) Mis hetke seisuga summat hinnatakse;</p> <p>b) Kas on vajalik kogutu ulatuses paindlikkuse andmine või saaks PIK-i ja pensionifonde ka erinevalt kohelda, millisel juhul isik ei saaks kummastki eraldiseisvalt lävendit ületavat väljamakset teha (sarnaneks väljamakse faasis proportsionaalsele võõrandamisele);</p> <p>c) Kelle kohustus on PIK-i puhul kontrolli teostamine, kas kontohalduri või registripidaja;</p> <p>d) Mis tagajärg kohaldub siis kui kindlaksmääratud ajahetke seisuga lävendit ületatakse (eriti oluline, kui kontroll on jõustumise hetke seisuga).</p> <p>Meie hinnangul oleks mõistlik kaaluda vähemalt pensionifondide puhul osalise raha väljamaksete avalduse osas jätkuvalt osakaalu (mitte summa) kasutamist.</p> <p>Ettepanekud:</p> <p>a) Muuta eelnõu § 1 punkti 9 (KoPS § 52⁴ lg 4¹) sõnastust nii, et osalise väljamakse korral märgitakse avaldusel „summa“ asemel „osakaal“ vähemasti pensionifondide puhul;</p> <p>b) Juhul kui PIK-i puhul ei ole tehnilistel põhjustel võimalik märkida osakaalu, võib PIK-i puhul jääda summa, aga sellisel juhul tuleks (eriti juhul kui meie osalise väljamakse avalduse osas esitatud kommentaare arvesse võetakse) sätestada kontohaldurile või registripidajale kohustus</p>	<p>peavad finantsvara soetamisel sõlmitud lepingud olema lõppenud ulatuses, mis võimaldab kas kogu kontol oleva raha või sellest soovitud osa väljamaksmist, ja võõrandamise käigus saadud raha PIK-le laekunud.</p> <p>Seega peaks isik, kes soovib võtta osa rahast PIK-lt välja, esmalt laskma võõrandada vajalikus koguses finantsvara, kui tema PIK-l ei olnud enne juba rahas olemas summat, mille ta soovib välja võtta. Eelnõusse on lisatud KoPS § 52⁶ täiendamine lõikega 6¹, mis sätestab, et enne avalduse esitamist osalise väljamakse saamiseks teavitab isik talle PIKi avanud krediitiasutust soovist taotleda osalist väljamakset PIK-lt. Selles mõttes kehtib sama loogika, mis kogu raha väljavõtmisel, et PIK pank peaks olema kõige pealt kursis, et soovitakse PIK-lt raha välja võtta. Erisusena jääb see, et kogu raha väljavõtmisel on kogu finantsvara võõrandamine ja raha PIKi kontole laekumine eelduseks, et sellist avaldust üldse saaks esitada. Et PIK-lt saaks teha osalise väljamakse, see eeldab küll ka, et selleks peab PIK-l olema piisav summa rahas, sh siis vajadusel finantsvara vastavalt võõrandatud, aga see ei ole avalduse esitamise võimaluse tekkimise eeltingimuseks. Kui ajal, mil väljamakse tegemiseks tuleb PIK-lt kanda raha pensioniregistri pidajale, kontol piisavat summat ei ole, kantakse summa, mida kanda saab. Vastav täpsustus on selguse huvides lisatud ka eelnõusse KoPS §-i 52⁶ lõike 6² lisamisega:</p> <p>„(6²) Kui pensioni investeerimiskontol ei ole soovitud summas käesoleva seaduse §-s 43¹ sätestatud osalise väljamakse tegemiseks piisavalt raha, tehakse väljamakse summas, mida pensioni investeerimiskontol olev raha võimaldab.“.</p> <p>Osalise väljamakse lävendit puudutavat ettepanekut ei ole arvestatud.</p> <p>Summa näitamise kohta vt selgitust märkuste tabeli punktis 2 (Pensionikeskus punkt 1).</p>
--	---

	vähemasti avalduse esitamise hetke seisuga kontrollida, et avaldusele märgitud summa vastab nõuetele; c) Juhul kui jäädakse summa kasutamise juurde, täpsustada, mis saab olukorras, kui avalduse jõustumise hetke seisuga isiku pensionivara väärtus on väiksem kui avaldusele märgitud summa.		
12.	5.2. Vabatahtlik liitumine valikuavalduse esitamisega Kehtiv KoPSi sõnastus näeb enne 1983. aastat sündinud isikule ette võimaluse liituda läbi valikuavalduse esitamise (KoPS § 72 ⁵ lg 1). Samas on sellise valikuavalduse esitajale järgnevad 10 aastat piiratud nii makse tasumise või tasumisest vabastamise avalduse kui ka raha väljavõtmise avalduse esitamine. Kui võrd muude olukordade puhul on kümme aastat asendatud viiega, võiks ka valikuavalduse puhul vähemasti sama perioodi kohaldada. Samas kui meie ettepanekuid sissemaksete tegemise ja raha väljavõtmise senisest suuremas ulatuses lahti sidumise kohta arvesse võetakse, võiks ka siinkohal kaaluda selle piirangu kaotamist. Eraldi võiks kaaluda, kas KoPS §-s 72 ⁵ peaks üldse olema rakendussätete all. Sellel sättel ei ole lõpptähtaega ning sisuliselt lõpetatakse selle sätte alusel avalduste esitamine alles siis, kui enne 1983. aastat sündinud inimesed jõuavad pensioniikka. Praegune lahendus seaduse tekstis on suhteliselt raskesti loetav. Alternatiivsed ettepanekud: a) asendada KoPS § 72 ⁵ lõikes 8 viide kümnele aastale viitega viiele aastale; või b) kaotada KoPS § 72 ⁵ lõikes 8 toodud piirang üldse.	Mitte arvestatud	Kõnealused perioodid ei ole üksteisest sõltuvad. Seega ei pea taasliitumise 10 aasta muutumisel 5 aastaks tingimata muutma KoPS § 72 ⁵ lõikes 8 sätestatud 10 aastat. Viimasel juhul ei läheks perioodi muutmine kooskõlla eelnõu eesmärkidega kiirendada teise sambaga taasliitumist ja muuta teine sammas tugevamaks, et parandada tuleviku pensionäride toimetulekut ja pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust.
LUMINOR PENSIONS ESTONIA AS			
13.	Eelnõu punkt 3. Toetame kogumisega uuesti alustamise perioodi lühendamist viiele aastale ning võimalusel võiks seda perioodi veelgi lühendada.	Teadmiseks võetud	
14.	Samuti palume kaaluda sätestada võimalus jätkata kogumisega kohe pärast osakute osalist väljavõtmist ja pensioni investeerimiskontodel oleva raha osalist väljamaksmist. Kui isikul on tekkinud eluline vajadus kasutada teise sambasse kogutud raha (nt eluasemelaenu sissemakse, tervislikud põhjused), kuid ta soovib pensionikogumisega jätkata (mitte lahkuda teisest sambast), siis võiks olla tal võimalus jätkata kohe, mitte oodata 5 aastat. Osakute osalise tagasivõtmise ja pensioni investeerimiskontodel oleva raha osalise väljamaksmise avaldusele võiks vastavalt olla lisatud valik makse tasumise jätkamise või tasumisest vabastamise kohta.	Mitte arvestatud	Vt selgitust märkuste tabeli punktis 7 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeerimisfondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 2).
TULEVA FONDID AS			

<p>15.</p>	<p>1. Teistkordse lahkumisvõimaluse kaotamine takistab taasliitumist Toetame igati II sambaga taasliitumise ooteaja lühendamist 10 aastalt 5 aastale. Paljud inimesed, kes pidid elulistel põhjustel raha välja võtma, soovivad nüüd kogumist jätkata ning pikk ooteaeg on neile põhjendamatuks karistuseks.</p> <p>Samas ei toeta me plaani keelata taasliitujatel edaspidi II sambast uuesti lahkuda (eelnõu § 1 p 1 ja p 5). Kui taasliitujate raha pannakse pärast uuesti liitumist täielikult "lukku", muudab see nende jaoks otsuse pöördumatuks ning kasvatab oluliselt otsusega seotud riski.</p> <p>Taasliitujad on inimesed, kes on juba kord eelistanud pensionivara kättesaadavust pikaajalisele lukustamisele. Seejuures on pensionivara kättesaadavus oluline viis maandamaks riski, et II samba regulatsioon muutub tulevikus kogujale ebasoodsaks (näiteks kui peatatakse riigi maksed II sambasse). Seetõttu tõstab taasliitujate uuesti lahkumise keeld (eelnõu § 1 p 1 ja p 5) taasliitumise barjääri ning tõenäoliselt vähendab taasliitujate hulka. See töötab vastu eelnõu eesmärgile tugevdada II sammast ja tuua inimesed uuesti koguma.</p> <p>Lisaks tekitaks selline muudatus tajutud ebavõrdsust: püsivalt kogunud inimestel säilib võimalus raha ennetähtaegselt kasutada, taasliitujatel aga mitte.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku jätta seadus muutmata osas, mis piirab taasliitujate võimalust uuesti II sambast lahkuda.</p>	<p>Mitte arvestatud</p>	<p>Vt selgitust märkuste tabeli punktis 6 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeerimisfondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 1).</p> <p>Märkuses esitatud ebavõrdsuse argumendiga me ei saa paraku nõustuda. Kõigil II sambaga liitunutel on eelnõu järgi õigus ja võimalus üks kord kogumise ajal II sambast raha välja võtta. Need, kes nüüd on sambaga taasliitumas, on oma õiguse lihtsalt juba ära kasutanud. Need aga, kes seni on jätkanud kogumist, ei ole oma õigust kasutanud. See ei tähenda aga kuidagi, et neid kahte gruppi inimesi oleks ebavõrdselt koheldud (kui on 2 last ja kummalegi antakse 1 komm, siis ei ole tegemist ebavõrdsusega, kui üks lastest sööb oma kommi kohe ära ja teisel lapsel tema komm veel alles on).</p>
<p>16.</p>	<p>2. Sissemaksete peatamine osalise väljamakse korral on ebaproportsionaalne Tervitame eelnõu soovi luua võimalus võtta soovi korral välja vaid osa kogutud rahast. See on vajalik muudatus, sest praegune süsteem sunnib inimesi katkestama pensionikogumise täielikult ka siis, kui vajatakse vaid väiksemat summat. Näiteks võib olla inimesel vaja võtta osa pensionivarast kasutusele, et tasuda esimese kodu ostmisel omafinantseering. Selleks ei pruugi olla vaja võtta kasutusele kogu II samba vara.</p> <p>Eelnõu § 1 p 2 töötab sellele muudatusele vastu, sest eelnõu kohaselt peatuvad sotsiaalmaksu kanded (4%) II sambasse viieks aastaks ka osalise väljamakse korral. See piirang takistab säästmist. Kui inimene võtab elulistel põhjustel välja väikese osa säästudest, peatab riik sissemaksed täies mahus. See toob väikese väljamakse korral kaasa suure kaotuse tulevases pensionivaras. Näiteks Eesti keskmise palga juures jääks nii</p>	<p>Mitte arvestatud</p>	<p>Vt selgitust märkuste tabeli punktis 7 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeerimisfondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 2).</p>

	<p>inimesel täiendavalt II sambasse kogumata üle 5000 euro.</p> <p>Piirang võib luua vale ajendi. Kui tagajärg (maksete peatamine 5 aastaks) on sama nii 100 euro kui ka 10 000 euro väljavõtmisel ning nii enda sissemaksete peatamisel kui ka selle mitte tegemisel, motiveerib see inimest võtma välja pigem kogu raha ja peatama ka oma sissemaksed. See töötab osalise väljamakse loogikale vastu.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku muuta eelnõu § 1 punkti 2 selliselt, et osalise väljamakse korral sotsiaalmaksu sissemaksed II sambasse ei peatu. Sissemaksed tuleks meie hinnangul peatada vaid juhul, kui isik võtab kokku välja enamiku (rohkem kui 50% varast) kogutud varast või lõpetab ise 2% maksete tegemise.</p>		
EESTI PANGALIIT			
17.	<p>1. Üldine tagasiside eelnõus toodud ettepanekutele</p> <p>a. Taasliitumise ajapiirangu lühendamine kümnelt aastalt viiele aastale</p> <p>Eelnõuga nähakse ette, et II sambast väljunud isik saab praeguse 10 aasta pikkuse ooteaja järel II sambaga uuesti liituda 5 aasta möödudes. Kui hinnata selle muudatuse võimalikku mõju süsteemile, tuleks eristada kahte tüüpi võimalikke süsteemist lahkujaid. Esimese grupi moodustavad isikud, kes on üldiselt skeptilised II samba süsteemi osas ning ei soovi seda kasutada pikaajaliseks kogumiseks. Selliseid isikuid ei hoidnud lahkumast ka pensionireformiga kehtestatud 10 aasta pikkune taasliitumise piirang, mistõttu muu tähtaeg (nii pikem kui ka eelnõuga välja pakutud lühem tähtaeg) ei mõjuta ilmselt nende põhimõttelist otsust kas jääda või lahkuda.</p> <p>Teise grupi moodutavad isikud, kes on II samba süsteemi osas üldiselt positiivselt meelestatud ja näevad seda ühe võimalusena pikaajaliseks kogumiseks. Selliste isikute jaoks on II sambast lahkumine nõ viimane õlekõrs – seda tehakse juhul, kui ilmneb oluline rahavajadus ning muud võimalused ei ole kättesaadavad või neid ei soovita mingil põhjusel kasutada. Taasliitumise piirangut – sõltumata selle pikkusest – tajuks antud grupp karistusena. Samuti antaks piiranguga kaudselt signaal, et II sambast lahkumiseks ei ole adekvaatseid põhjuseid (mis õigustaks ka sanktsioneerivat meedet). Süsteemi osas üldiselt positiivselt meelestatud isikute jätkuvat kogumisinitiivi ei ole otstarbekas piirata, kui isikud II sambasse kogumist katkestada ei soovi.</p> <p>Ettepanek: II sambaga peaks saama taasliituda kohe pärast sellest lahkumist.</p>	Mitte arvestatud	<p>II sambast raha väljavõtmine mõjutab negatiivselt isiku tulevast pensionit (kaob või väheneb II sammas ning I sammas on samuti väiksem) ja mõjub negatiivselt pensionisüsteemi pikaajalisele jätkusuutlikkusele (sotsiaalmaksu raha kasutamine muuks kui pensioniks ning inimeste väiksemad pensionid). Seega peab raha väljavõtmine pensioni kogumise ajal jääma selgelt viimaseks õlekõrreks ja olema väga põhjalikult läbi kaalutud II sambaga liitunud isiku poolt. See on põhjus, miks piirang on siinkohal jätkuvalt vajalik.</p> <p>Eelnõusse on aga lisatud muudatus, mis hakkab eristama maksete tegemise lõpetamist ja raha väljavõtmist ning lubab tulevikus maksete tegemise lõpetamise järel veelgi paindlikumalt uuesti kogumise juurde naasta. Reegel, et taasliituda saab 5 aasta möödumisel, jääb edaspidi (eelnõu kohaselt alates 1.01.2028) kehtima raha ennetähtaegsel väljavõtmisel. Kui on kasutatud võimalust lõpetada ainult maksete tegemine, saab avalduse maksete tegemisega uuesti alustamiseks esitada kohe, kui selline võimalus ja soov tekib.</p>
18.	<p>b. Taasliitumisel II sambast teistkordselt välja ei saa</p>	Mitte arvestatud	<p>Vt selgitust märkuste tabeli punktis 6 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeeringufondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 1).</p>

	<p>Antud muudatusettepaneku kommenteerimisel viitame tagasi oma tagasiside sissejuhatuses toodud seisukohale, et II samba süsteemi ei ole otstarbekas proovida taas muuta suletud või nõ poolsuletud süsteemiks. See ei muuda süsteemi atraktiivsemaks. Kui tänasel päeval keegi kaalub süsteemiga taasliitumist, siis asjaolu, et sealt enam välja ei saa, kallutaks sellist isikut tõenäolisemalt uuesti mitte liituma. Samas ei tundu selliste kõhklejate süsteemist eemal hoidmine loogiline eesmärk, mille saavutamise poole riik peaks püüdlema.</p> <p>Ettepanek: Loobuda ettepanekust mitte lubada II sambast lahkuda sellega taasliitunud isikutel.</p>		
19.	<p>c. Osalise väljamakse võimaldamine (ja sellega kaasnev 5a piirang)</p> <p>Viitame siinkohal oma vastuse punktis 1(a) toodud seisukohtadele, mille kohaselt ei ole meie hinnangul otstarbekas piirata nende isikute jätkuvat kogumissoovi, kes on II samba osas üldiselt positiivselt meelestatud. Lisaks on antud ettepanek meie hinnangul kontseptuaalses vastuolus ka eelmise ettepanekuga (mille kohaselt II sambast uuesti välja ei saaks), kuid võrd osalisel väljamaksel puudub summaline või väärtuseline ülempiir; see võib olla ka 99% II samba väärtusest. Kuid meie ettepanek ei ole proovida seda piiri seada, vaid loobuda piirangust tervikuna. Ettepanek:</p> <p>(i) Toetame II sambast raha osalise väljavõtu lubamist. (ii) Ei toeta ettepanekut, mille kohaselt II sambast raha osaline väljavõtt tooks kaasa 5a piirangu; alternatiivselt, kui karistusmeetme säilitamine on ministeeriumi hinnangul hädavajalik, võiks see piirduda riigipoolsete sissemaksete (4%) peatamisega viieks aastaks, ent isiku enda sissemaksed jätkuksid automaatselt, välja arvatud juhul, kui isik eraldi avaldusega nende peatumist või lõpetamist ei taotle.</p>	Mitte arvestatud	Vt selgitust märkuste tabeli punktis 7 (AS LHV Varahaldus, Swedbank Investeerimisfondid AS ja AS SEB Varahaldus punkt 2).
20.	<p>2. Detailne tagasiside eelnõus toodu ettepanekutele</p> <p>a. Avalduse vorm raha väljavõtmiseks enne pensioniiga</p> <p>Enne pensioniiga osalise väljamakse avaldus võiks olla samuti eraldiseisev avaldus, mitte olemasoleva muutmine. Nii klientide kui ka kontohalduri seisukohast on oluliselt lihtsam avalduse tüübi järgi eristada konkreetse avalduse sisu. Kui erisuse määrab ainult avalduse sisu toodud üks konkreetne väli või tingimus, siis tähendab see palju segadust klientide jaoks ning lisab see nii II samba süsteemi kui ka IT süsteemidesse oluliselt keerukust juurde ning suure tõenäosusega on klientidele arusaamatu. Kuna kliendid saavad avaldusi esitada iseseisvalt ilma kontohalduriga konsulteerimata, siis on</p>	Selgitatud	<p>KoPS avalduste vorme eraldi ei reguleeri. Eelnõuga üksnes täpsustatakse, millised andmed tuleb avaldusel lisaks esitada, kui soovitakse raha välja võtta osaliselt. II sambaga liitunud isiku jaoks oleks ilmselt lihtsam, kui tegemist oleks ühe avaldusega, millel saab siis vastavalt märkida, kas soovitakse välja võtta kõik, mis on kogutud või vaid osa sellest ning viimasel juhul siis ka täpsustada, kui palju ja kust täpselt (milline pensionifond ja/või pensioni investeerimiskonto) välja võtta soovitakse. Raha väljavõtmisel (enne, kui pole tekkinud õigust jääda II sambast pensionile) on samad ka tagajärjed – järgmised 5 aastat ei saa II sambas raha koguda ja kogumisega uuesti alustamise järel tekib uus võimalus raha välja võtta pensionile jäämise õiguse tekkimisel.</p> <p>Avalduse vormi täpsem kujundamine leiab aset juba rakendamise käigus. Eelnõu ei välista kahe eraldi avalduse vormi kasutamist, kui see praktikas siiski otstarbekamaks peaks kujunema.</p>

	<p>vajalikud võimalikult lihtsad avaldused, et vältida mitmeti mõistetavust ja eksimist.</p> <p>Ettepanek: Tekitada eraldi vorm raha väljavõtmiseks enne pensioniiga.</p>		
<p>21.</p>	<p>b. KoPS § 52⁴ lõiked 4¹ ja 5² vajavad täpsustamist</p> <p>Seletuskirjas on antud sätte kohta kirjas järgnev: “Paragrahvis on reguleeritud erinevad avaldused, mida kasutatakse raha väljavõtmiseks II sambast. Tulenevalt sellest, et raha ennetähtaegse väljavõtmise juurde lisandub võimalus valida, kas võtta välja kõik või vaid osa kogutud rahast täiendatakse eelnõuga lõikes 4¹ sätestatud raha väljavõtmise avaldusel esitatavate andmete sätet.</p> <p>Sarnaselt pensionieas tehtavale ühekordsele väljamaksele, kus samuti on võimalik valida kogu raha või osa väljamaksmine, sätestatakse, et osalise väljamakse puhul tuleb avaldusele märkida ka summa, mida isik soovib välja võtta ning vastava pensionifondi nimetus. Pensioni investeerimiskonto puhul tuleb vajalikud andmed registripidajale edastada konto avanud krediidiasutusel. Muudatus jõustub 1. jaanuaril 2028.</p> <p>Tulenevalt osalise väljamakse võimaluse lisamisest vajab täpsustamist ka lõike 5² sõnastus, mis reguleerib avalduse muutmist. Kehtiva seaduse järgi, kui ennetähtaegselt sai välja võtta vaid kogu raha, raha väljavõtmise avaldust muuta ei saa, sellise avalduse saab vaid tagasi võtta. Osalise väljamakse valiku lisandumisega antakse II sambaga liitunud isikule võimalus ka oma avaldust muuta – see osutub vajalikuks, kui on soovi muuta summat, mida soovitakse välja võtta või nt pensionifondi, kust seda summat võtta soovitakse. Nagu teiste avalduste puhul, saab ka raha väljavõtmise avaldust muuta kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani (so 31. märtsini, 31. juulini või 30. novembrini sõltuvalt sellest, millal avaldus, mida muuta soovitakse esitati) ja selleks tuleb lihtsalt esitada uus raha väljavõtmise avaldus. Muudatus jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril.”</p> <p>Antud muudatusega tekib meie hinnangul võimalik probleemkoht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehtiva seaduse kohaselt oli enne osalise väljamakse võimaluse lisandumist ennetähtaegne väljumine võimalik üksnes kogu raha ulatuses ning sellisel juhul ei olnud raha väljavõtmise avalduse muutmine lubatud - avaldust sai üksnes tagasi võtta. Osalise väljamakse lisandumisel antakse II sambaga liitunud isikule võimalus oma raha väljavõtmise avaldust muuta, mis on põhjendatud eeskätt olukordades, kus isik soovib muuta väljavõetavat summat või pensionifondi, millest väljamakse tehakse. • Eelnõu kohaselt on raha väljavõtmise avaldust võimalik muuta kuni avalduse 	<p>Arvestatud</p>	<p>Nõustume, et osalise raha väljavõtmise puhul tekivad tehnilised keerukused, kui sellist avaldust saaks lisaks tagasivõtmisele ka muuta.</p> <p>Tähtaegade osas oli eelnõus algselt teadlikult seatud muutmise avaldusele varasem tähtaeg (esitatud raha osalise väljavõtmise avaldusega sama avalduste voo tähtaeg). Kuivõrd raha osaline väljavõtmine ei ole eelnõu järgi summaliselt piiratud, võib tekkida praktikas läbi osalise raha väljavõtmise avalduse muutmise ka olukordi, kus esialgu on avaldusele märgitud väiksem summa, kuid see muudetakse hiljem väga suureks (võrduks sisuliselt kogu raha väljavõtmisega). Sellest tingituna oli muutmisele tagasivõtmise avaldusest erinev tähtaeg eelnõus seatud. Mõõname, et praktikas võivad erineda tähtajad olla pensionikogujate jaoks mõneti segadust tekitavad.</p> <p>Arvestades ka teie tagasisidet, et PIK-lt osalise raha väljavõtmise puhul oleks avalduse muutmine praktikas problemaatiline ja tehtud ettepanekut, oleme eelnõus osalise raha väljavõtmise puhul loobunud avalduse muutmise võimalusest. Sarnaselt kogu raha väljavõtmisele jääks siis ka osalise raha väljavõtmise puhul võimalus avaldusest taganeda, mille järel oleks soovi korral võimalik esitada uus kogu raha või osalise raha väljavõtmise avaldus. Tulemus oleks pensionikoguja jaoks sama, mis praegu eelnõus oleva avalduse muutmise võimaluse korral. Nt jaanuaris esitatud osalise RAVA puhul saaks sellest avaldusest taganeda kuni juuli lõpuni, aga muuta oleks saanud ainult kuni märtsi lõpuni. Nüüd, kui avaldust muuta ei saa, kuid soov on tegelikult just muuta (mitte esitamisest üldse loobuda), siis tuleks muudetud kujul eelnõu kohaselt samuti esitada tagasivõtmise ja uus raha väljavõtmise avaldus enne märtsi lõppu. Kui teha need avaldused hiljem (antud näites enne juuli lõppu, mis oleks tagasivõtmise tähtaeg), siis toimuks väljamakse alles järgmises tsükli (septembri asemel jaanuaris). Sama oleks aga olnud esialgse eelnõu järgi, sest ka siis ei oleks pärast märtsi avaldust muuta enam saanud ja ainus variant oleks samuti olnud avalduse tagasivõtmise ja uue esitamine, mis tähendaks väljamakset järgmises tsükli (jaanuaris).</p>

	<p>esitamise kuu viimase kuupäevani, esitades selleks uue raha väljavõtmise avalduse. Samas ei ole selline sõnastus kooskõlas kehtiva loogikaga süsteemis, kus raha väljavõtmise avaldusi esitatakse kindlate väljamaksevoorude kaupa ning nende tagasivõtmise või muutmise tähtajad ei ole seotud avalduse esitamise kuuga, vaid järgneva voo tähtpäevadega (31. märts, 31. juuli ja 30. november).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seetõttu ei ole selge, millise tähtajani on avalduse muutmise lubatud ning kuidas see praktikas haakub kehtiva väljamaksevoorude süsteemiga. Täiendavat selgust vajab ka see, kas ja millisel ulatusel on avalduse muutmise praktikas võimalik pensioni investeerimiskonto puhul, kus raha kantakse pärast avalduse esitamist viivitamatult Pensionikeskuse kontole. • Õigusselguse huvides tuleks täpsustada, kas raha väljavõtmise avalduse muutmise regulatsioon on mõeldud kohalduma üksnes pensionifondide puhul või ka pensioni investeerimiskontolt tehtavate väljamaksete korral ning kuidas see suhestub voo ja tehnilise menetlusprotsessiga. <p>Ettepanek: Täpsustada KoPS § 52⁴ lg 5² selliselt, et avalduse muutmise tähtaeg oleks üheselt seotud kehtiva väljamaksevoorude süsteemiga või selgesõnaliselt määratletud osalise väljamakse kontekstis.</p>		
22.	<p>c. KoPS § 43¹ ja § 52⁴ regulatsioon vajab täpsustamist seoses pensioni investeerimiskontolt osalise väljamakse avalduse muutmatusesega</p> <p>Eelnõuga muudetakse § 43¹ lõiget 1 ja sätestatakse järgmiselt: „Isikul, kellel ei ole käesoleva seaduse § 40 lõike 1 kohaselt veel õigust kohustuslikule kogumispensionile, on üks kord õigus nõuda kõigi osakute või neist osa tagasivõtmist ning neile vastava summa ja kõigil pensioni investeerimiskontodel oleva raha või selle osalist väljamaksmist käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel.“;</p> <p>Eelnõuga täiendatakse paragrahvi 52⁴ lõiget 4¹ teise ja kolmanda lausega järgmises sõnastuses: „Kui isik soovib osalist väljamakset pensionifondist, märgitakse raha väljavõtmise avaldusel ka summa, mille ta soovib välja võtta, ja selle pensionifondi nimetus, mille osakute tagasivõtmist ta selleks soovib. Kui isik soovib osalist väljamakset pensioni investeerimiskontolt, esitab konto avanud krediidasutus registripidajale viivitamata pärast isikult avalduse saamist selliseks väljamakseks kogu kontol oleva raha või selle osaliseks väljamaksmiseks avalduse, milles peavad olema märgitud käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1–4 ja 8 nimetatud andmed ning summa, mille isik soovib pensioni Lisaks</p>	Arvestatud	<p>Kuigi ettepanekus on mainitud avalduse tagasivõtmatus, räägitakse kommentaaris vaid avalduse muutmisest. Nõustume, et avalduse muutmise võib olla praktikas problemaatiline, mistõttu on eelnõust selline võimalus välja jäetud. Vt pikemaid selgitusi märkuste tabeli punktis 21 (Pangaliidu punkt 2.b.).</p>

	<p>muudetakse § 52⁴ lõiget 5² ja sätestatakse järgmiselt: “Kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani võib isik muuta oma fondipensioni avaldust, ühekordse väljamakse avaldust või raha väljavõtmise avaldust, esitades selleks uue käesolevas paragrahvis nimetatud fondipensioni avalduse, ühekordse väljamakse avalduse või raha väljavõtmise avalduse.“;</p> <p>Antud muudatustega võib tekkida probleemkoht:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eelnõu sõnastusest võib järeldada, et mitte-pensioniealisel isikul on osalise väljamakse korral õigus muuta raha väljavõtmise avaldust kuni avalduse esitamise kuu viimase kuupäevani ning et see võimalus kehtiks ka pensioni investeerimiskontolt tehtava osalise väljamakse puhul. • Praktikas ei ole pensioni investeerimiskontolt tehtava väljamakse avalduse muutmine siiski võimalik, kuna kontohalduril on kohustus kanda vastav summa viivitamatult Pensionikeskusele. Sama põhimõtte kehtib ka kehtivas korras pensioniealiste pensioni investeerimiskontol tehtavate väljamaksete puhul ning vastav hoiatus on lisatud Pensionikeskuse avalduse vormidele (link, p 4.4). • Pensionifondist osalise väljamakse puhul on seevastu võimalik avaldust kuni esitamise kuu lõpuni muuta, kuna fondiosakute tagasivõtmine toimub hilisemas etapis. Arvestades, et ka mitte-pensioniealise isiku pensioni investeerimiskontolt osalise väljamakse korral liigub raha pärast avalduse esitamist panga poolt viivitamatult Pensionikeskuse kontole, ei ole kliendil enam võimalik väljamakstavat summat muuta. <p>Ettepanek: Täpsustada PIK-ilt osalise väljamakse avalduse tagasivõtmatus.</p>		
23.	<p>Lisaks eeltoodule vajab eraldi täpsustamist pensioni investeerimiskontolt tehtava osalise väljamakse avalduse õiguslik iseloom, arvestades, et PIK-i puhul kantakse raha pärast avalduse esitamist krediidasutuse poolt viivitamatult Pensionikeskusele, mistõttu ei ole avalduse muutmine ega tagasivõtmine praktikas võimalik.</p> <p>Sellisel juhul oleks isikul võimalik ühes väljamaksevoorus esitada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osalise väljamakse avaldus pensioni investeerimiskontolt (tagasivõtmatu), sh mitme PIK-i olemasolul iga konto kohta eraldi; ning • osalise väljamakse avaldus pensionifondist, mida oleks võimalik kuni avalduse esitamise kuu lõpuni muuta. 	Selgitatud	<p>Kui väljamakseid tehakse pensionieas, siis kantakse PIK-i puhul tõepoolest väljamakseks soovitud summa pärast avalduse esitamist krediidasutuse poolt viivitamata Pensionikeskusele. Siinkohal ei ole KoPS aga näinud ka ette, et avaldust, mille II sambaga liitunud isik PIK-lt raha osaliseks väljavõtmiseks krediidasutusele esitab, peaks olema võimalik tagasi võtta.</p> <p>Mis puudutab eelnõus olevat osalist raha väljavõtmist enne pensioniiga, siis selle protsess on kavandatud samasugune, nagu see on kogu raha väljavõtmisel. See tähendab, et ka siis, kui väljamakse tegemiseks võetakse raha PIK-lt, toimuvad väljamakset kolmel korral aastas, jaanuaris, mais ja septembris ning hiljemalt 20. kuupäevaks. Avaldus raha väljavõtmiseks peab olema esitatud vähemalt 5 kuud ette ning seda saab tagasi võtta kuni väljamaksele eelneva kuuni (so novembri, juuli ja märtsi lõpuni). PIK-i puhul ei toimu siin raha kohest kandmist krediidasutuselt Pensionikeskusele, mistõttu ei peaks avalduse tagasivõtmise võimalus praktikas probleemiks olema (raha väljavõtmise avalduse saab tagasi võtta (samade tähtaegadega) ka praegu, kui välja tuleb võtta, kõik, mis on kogutud).</p>

<p>24.</p>	<p>3. Ettepanekud KoPS-i muutmiseks, mida eelnõu hetkel ei hõlma</p> <p>a. Pensioni investeerimiskonto nn mittelikiivide väärtpaberi mõiste muutmine</p> <p>Praktikas on ette tulnud mitmed probleeme olukorras, kus isik soovib väljamakset pensioni investeerimiskontolt, ent seda ei ole võimalik teha, sest vähemalt üks väärtpaber ei ole kontol realiseeritud (kuna seda ei ole võimalik realiseerida), mis on väljamakset välistav asjaolud KoPS § 52-6 lõike 5 tähenduses. Sellistes olukordades ei ole abi ka KoPS § 52-6 lõikest 6, sest lõige 6 fikseerib ammendava loetelu olukordadest, kus väärtpaberi võõrandamine ei ole võimalik. Seega on seaduses loodud juriidilise, mitte aga faktilise võõrandamiskõlbmatuse (mittelikiivisuse) definitsioon. See tekitab pensionikogujates pahameelt, kuna pank peab täitma seadust ning ei saa lasta muude väärtpaberite realiseerimisest saadud raha isikule välja maksta, kuigi nõ viimase väärtpaberi võõrandamiskõlbmatuses ei ole mingit kahtlust.</p> <p>Viimase nelja aasta jooksul on ilmnenud muuhulgas järgnevad olukorrad, kus seadus on takistanud isikul PIK-i süsteemist väljuda:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väärtpaberi kauplemine peatatakse isiku poolt, kes ei vasta VPTS §-s 3 toodud kauplemiskoha mõistele (nt NASDAQ); selle probleemi tekitab vastuolu KoPS § 52⁶ lg 6 ning § 31 lg 3 vahel, kuna esimene räägib kauplemiskohast (mis on EL-sisene mõiste ning ei kata näiteks NASDAQi ega NYSE-t), samas kui teine räägib mistahes tavapärast toimivast väärtpaberibörsist (mille alla NASDAQ ja NYSE kindlasti mahuvad). • Väärtpaber viiakse nõ põhiturul alternatiivturule (eriti just USA näitel), kuhu kontohalduril puudub juurdepääs või kus kauplemine toimub vaid teoreetiliselt (sest seal puuduvad ostu- või müüginoteeringud ning tehinguid sisuliselt ei tehta). <p>Teeme ettepaneku sõnastada KoPS § 52-6 lõiget 6 järgnevalt:</p> <p>„Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud tingimust ei kohaldata pensioni investeerimiskonto kaudu soetatud finantsvara suhtes, mille võõrandamine või millest tuleneva väärtuse muul viisil realiseerimine ei ole võimalik. Võõrandamist või väärtuse realiseerimist takistavate põhjuste äralangemise järel pensioni investeerimiskontole laekuva raha suhtes kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud.“</p> <p>Ettepanek: Muuta KoPS § 52-6 lõiget 6 väljapakutud sõnastuses.</p>	<p>Arvestatud osaliselt (viidud IFS jt seaduste muutmise seaduse eelnõusse)</p>	<p>Pakutud uues sõnastuses KoPS § 52⁶ lõike 6 esimene lause jääks meie hinnangul liiga lai ja ei annaks piisavat õigusselgust (pole võimalik aru saada, millisel juhul vastavad sätted rakenduksid). Meie seisukoht selles küsimuses ei ole muutunud. Õigusselguse huvides eelistame konkreetsete aluste kehtestamist seaduses.</p> <p>Nõustume teie põhjendustega aga osas, mis puudutavad KoPS § 52⁶ lõike 6 ja TuMS § 17¹ lõike 2 punkti 2 kooskõlla viimist. Viimane ei piirdu tõesti üksnes VpTS § 3 kauplemiskoha mõistega.</p> <p>Lisame muudatused, millega asendatakse KoPS § 52⁶ lõike 6 esimeses lauses ja KoPS § 17¹ lõikes 2¹ viide VpTS §-s 3 määratletud kauplemiskohale viitega TuMS § 17¹ lõike 2 punktis 2 määratletud reguleeritud väärtpaberiturule või mitmepoolsele kauplemissüsteemile, investeerimisfondide seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõusse, mis on paralleelselt menetluses. Teematika ei puuduta otseselt eelnõus esitatud muudatusi, mistõttu eelistame selle lahendamist teise eelnõuga.</p>
<p>EESTI KINDLUSTUSSELTIDE LIIT</p>			

<p>25.</p>	<p>Toetame ettepanekuid muuta II sammas tugevamaks, kuid teeme alljärgnevalt täiendavad ettepanekud, mis olulisel määral hõlbustaks ja edendaks pensioniks kogumist.</p> <p>Probleemi kirjeldus</p> <p>Eesti pensionisüsteemi üks keskseid väljakutseid on ebapiisav kogumine vanaduspõlveks. OECD meetodika kohaselt moodustab keskmist palka teeniva Euroopa Liidus elava töötaja pension 68,1% tema varasemast sissetulekust. Eestis on vastav näitaja 34,4%, mis paigutab Eesti Euroopa Liidu riikide seas viimaste hulka koos Leeduga. Samal ajal rahvastik vananeb ning surve riiklikule pensionisüsteemile suureneb. Ilma täiendava säästmiseta jääb paljude inimeste tulevane pension ebapiisavaks.</p> <p>Arvestades Eesti demograafilist olukorda, on elatustaseme säilitamiseks vältimatu soodustada vabatahtlikku kogumist ka III pensionisambasse. 2025. aasta OECD uuringu kohaselt suurendab vabatahtlik pension keskmise palga teenija netoasendumäära Eestis ligikaudu 25 protsendipunkti võrra. Selle võimaluse kasutamine on aga ebauhtlane. Rahandusministeeriumi andmetel oli 2024. aasta lõpu seisuga III samba pensionikonto 207 800 inimesel, mis tähendab, et vähem kui igal kolmandal töötajal on vastav kogumisvõimalus kasutusel.</p> <p>Tööandjal peab olema senisest olulisem roll pensionisüsteemis Eesti Kindlustusseltside Liit (edaspidi EKSL) leiab, et kehtiv maksusüsteem ei toeta piisavalt tööandja rolli pikaajalise pensionisäästu ja säästmisharjumuse kujundamisel. Tööandjal puudub selge ja atraktiivne võimalus panustada töötajate pensionikogumisse viisil, mis ei moonutaks palgasüsteemi ega looks maksusoodustuste kuritarvitamise riski.</p> <p>Kehtiva lahenduse korral konkureerivad tööandja pensioni lahendused otseselt palgaga. Pensionimakse eesmärk on suurendada töötaja pikaajalist kindlustunnet, samas kui palk on suunatud kohese tarbimise katmiseks. Sellises võrdluses eelistab töötaja sageli lühiajalist kasu, mis ongi Eesti pensionisüsteemi üks keskseid probleeme. Tööandja pension on seevastu meede, mis aitaks suunata töötajaid ja tööandjaid pikaajalist lahendust eelistama. Tööandjatel on märkimisväärne ja suuresti kasutamata potentsiaal panustada pensionikogumisse.</p> <p>Vabatahtlik tööandja pensionikindlustus võimaldab ühelt poolt suunata inimesi suurema finantsteadlikkuse poole ning teiselt poolt pakkuda töötajatele hüve, mis suurendab lojaalsust. 2024. aastal tegid III sambasse sisse makseid 471 tööandjat 5 821 töötaja eest kogusummas 8,2 miljonit</p>	<p>Mitte arvestatud</p>	<p>Nõustume, et pensionisüsteemi aitaks lisaraha tuua see, kui tööandjad kasutaksid rohkem võimalust oma töötajate eest pensioniks koguda.</p> <p>Tööandja jaoks on töötajate pensionisse panustamine võrdsustatud palga maksmisega, seega on võimalus III sambasse sisse makseid teha täiesti olemas, kuid seda kasutatakse praktikas vähe. Täiendava maksusoodustuse tegemiseks tööandjatele riigil võimalused praegu kahjuks puuduvad.</p>
------------	---	-------------------------	---

eurot (aastaga suurenes tööandjate arv 51 ning töötajate arv 714 võrra). Kuigi mahud on veel tagasihoidlikud, näitavad need selgelt tööandjate valmisolekut panustada. Sobiv regulatiivne keskkond soodustaks laiemat ringi ettevõtjaid oma panust andma.

Lahendusettepanekud

Kiire leevendusmeetmena näeme vajadust kehtestada maksuvabastus tööandja poolt III pensionisambasse tehtavatele maksetele. Väikeste muudatustega on võimalik suurendada inimeste pikaajalist säästmist ja leevendada tulevast survet riiklikule pensionisüsteemile. Tööandjapoolsete III pensionisamba maksete maksuvabastuse eesmärk peaks olema lihtne mehhanism, mis: (i) suurendab pensioniks kogumist, (ii) jaotab vastutust töötaja, tööandja ja riigi vahel; (iii) aitab ennetada vaesusriski vanemas eas; (iv) vähendab tulevikus survet riigieelarvele ja sotsiaalkaitsesüsteemile ning (v) tugevdab tööjõu pikaajalist kindlustunnet ja tööandjate rolli sotsiaalse vastutuse kandjana.

EKsL-i hinnangul peaks maksusoodustus vastama järgmistele põhimõtetele:

- Töötajate võrdne kohtlemine. Võimalus liituda tööandja pensionilahendusega peab olema tagatud kõigile töötajatele ühtsetel tingimustel. Sarnane lähenemine on Eesti õiguses juba kasutusel tööandja tervise edendamise kulude maksuvabastuse puhul.
- Selge ja läbimõeldud piirmäär. Maksusoodustus võib olla piirmääraga või ilma. Piirmäära kehtestamine võib anda turule selge signaali riigi toetusest tööandjate panusele. Praegu kehtib Eestis III samba puhul piirmäär 6000 eurot, mida arvestatakse nii töötaja kui ka tööandja panuse peale kokku. Keerukuse vähendamiseks võiks nimetatud piirmäär kehtida vaid pensionikogujale. Tööandja panusele kehtestataks eraldi piirmäär (nt 6 000 eurot aastas).
- Pikaajalist säästmist soodustav maksustamine. Väljamaksete maksustamise reeglistik peaks motiveerima vara hoidmist kuni pensionieani. Ennetähtaegne väljavõtmine võiks olla maksustatud viisil, mis säilitab süsteemi eesmärgipärasuse ja/või tulla kõne alla erandjuhtumitele.
- Vabatahtlikkus. Süsteem peab jääma vabatahtlikuks nii tööandja kui ka töötaja jaoks, võimaldamaks paindlikku rakendamist ja turupõhist arengut.
- Halduslihtsus. Tööandja pensionikindlustusega liitumine peab olema võimalikult lihtne ning halduskoormus minimaalne. Võimalik on kaaluda nn automaatse liitumise lahendust, kus töötajal on õigus süsteemist loobuda. Tööandjale peaks jääma õigus valida fond või kindlustusandja, et vältida liigset keerukust.

<p>Samuti tuleb lahendada olukorrad, kus töötaja keeldub pensionikonto avamisest või selle avamine ei ole objektiivselt võimalik, tagades, et see ei too tööandjale kaasa täiendavaid kohustusi.</p> <p>Kokkuvõte</p> <p>Ettepanekus on toodud kiired meetmed, mis hõlbustaks ja edendaks pensioniks kogumist läbi tööandjatele kaasamise, läbi stiimulite seadmise ja maksualaste takistuste kaotamise. EKsL on valmis panustama ka pensionisüsteemi põhjalikumasse reformi, kui selleks on olemas riigipoolne valmisolek ja poliitiline tahe. EKsL-i kogemus näitab, et uute tööandja kohustuste aga ka kindlustusliikide juurdumine võtab turul aega aastaid. Mõju ei pruugi avalduda kiiresti, kuid avaldub järjepidevalt. Igasuguse pensionilahenduse mõjud paistavad välja alles aastakümnetega. Palume meie ettepanekuid eelnõu menetlemisel arvestada. Oleme meeleldi valmis vajadusel kohtuma ja oma ettepanekuid täiendavalt selgitama.</p>		
--	--	--